

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager

Nr F-05/2011

31.10.2011

1. BAKGRUNN

Stortinget vedtok 16. juni 2009 endringer i barnehageloven §§ 8 og 14 med sikte på innlemming av statstilskuddene til barnehager i rammetilskuddet til kommunene. Lovforarbeider er Ot.prp. nr. 57 (2007-2008) og Innst. O. nr 103 (2008-2009). Ved behandlingen av kommuneproposisjonen for 2011 sluttet Stortinget seg til regjeringens forslag om å innlemme hoveddelen av de statlige tilskuddene til barnehager i rammetilskuddet til kommunene fra 1. januar 2011, jf. Innst. 345 S (2009-2010) og Prop. 124 S (2009-2010). Ved kongelig resolusjon 29. oktober 2010 ble det besluttet at endringene i barnehageloven §§ 8 og 14 skulle tre i kraft 1. januar 2011. Med hjemmel i barnehageloven § 14 tredje ledd fastsatte Kongen videre forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Forskriften trådte i kraft fra samme tid; 1. januar 2011.

I dette rundskrivet, som er en oppdatering av rundskriv nr. F-14/2010, redegjør departementet for innholdet i forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Siden forskriften trådte i kraft 1. januar 2011 er det vedtatt endringer i §§ 3 og 4. Endringene er innarbeidet i rundskrivet ved oppdatert omtale under de aktuelle bestemmelsene. Forskriftsendringene som trådte i kraft 1. august 2011 og kommunenes plikt til å følge opp endringene er omtalt i departementets brev av 4. juli 2011.

I kapittel 4 er nasjonale satser for 2012 innarbeidet. I kapittel 5 er det gitt veiledning i form av regneeksempler.

2. BARNEHAGELOVEN § 14

§ 14 Kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager

Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen, forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren er blitt rammefinansiert.

Kommunen kan yte tilskudd til barnehager som søker om godkjenning etter at barnehagesektoren er rammefinansiert.

Godkjente ikke-kommunale barnehager, jf. første og andre ledd, skal behandles likeverdig med kommunale barnehager i forhold til offentlig tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med likeverdig behandling.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter første eller annet ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd.

Kommunens vedtak etter annet ledd kan påklages til fylkesmannen.

3. KOMMENTARER TIL FORSKRIFTEN

Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager

Fastsatt ved kongelig resolusjon 29. oktober 2010 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager § 14 tredje ledd. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Endret ved forskrift 6. juni 2011 nr. 584 og 10. juni 2011 nr. 581.

§ 1 Formål og virkeområde

Forskriften skal sørge for at godkjente ikke-kommunale barnehager behandles likeverdig med kommunale barnehager ved tildeling av offentlige tilskudd.

Forskriften gjelder ved kommunens tildeling av tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager etter barnehageloven § 14 første og andre ledd.

Til § 1:

Paragrafen angir forskriftens formål og virkeområde og må leses i nær sammenheng med barnehageloven § 14 som er hjemmelen for forskriften. Formålet med forskriften er å sørge for at godkjente ikke-kommunale barnehager etter rammefinansieringen (dvs. fra 1. januar 2011) blir behandlet likeverdig med de kommunale barnehagene ved tildeling av kommunalt tilskudd etter forskriften. Ved tildeling av tilskudd etter forskriften er kommunen gitt en adgang til å trekke fra andre offentlige tilskudd som barnehagene får til dekning av kostnader til ordinær drift (jf. nærmere omtale under kommentarene til § 3).

Forskriften regulerer ikke likebehandling mellom de enkelte ikke-kommunale barnehagene. Kommunens adgang til å yte tilskudd utover forskriftens rammer følger av forvaltningsloven og de alminnelige forvaltningsrettslige regler om saklighet, rimelighet og likebehandling (jf. nærmere omtale i kommentarene til § 2). Slike ekstra tilskudd krever en særskilt begrunnelse og forutsetter at det er særskilte hensyn knyttet til den aktuelle barnehagen kommunen ønsker å tilgodese med et ekstra tilskudd til ordinær barnehagedrift.

Virkeområdet til forskriften er uttømmende formulert i andre ledd. Forskriften kommer til anvendelse ved tildeling av kommunalt tilskudd til ordinær drift i godkjente ikke-kommunale barnehager etter 1. januar 2011. Reglene i forskriften kommer dermed til anvendelse både der kommunen har plikt til å gi tilskudd etter barnehageloven § 14 første ledd og der kommunen velger å gi tilskudd til barnehager etter barnehageloven § 14 andre ledd. Motsatt følger det av

andre ledd at forskriften ikke gjelder ved tildeling av andre offentlige eller andre kommunale tilskudd. Forskriften gjelder derfor ikke ved tildeling av statlige øremerkede tilskudd som kommunen har forvaltningsansvaret for. Det følger av barnehageloven § 8 sjette ledd at det kommunale tilskuddet til barnehagene ikke kan avkortes som følge av slikt statlig tilskudd.

Med godkjente barnehager siktes det til barnehager som er godkjent etter barnehageloven §§ 10 og 11. Forskriften gjelder derfor ved kommunens tildeling av tilskudd til alle godkjente ikke-kommunale ordinære barnehager, familiebarnehager og åpne barnehager. De såkalte barneparkene defineres utenfor barnehagebegrepet og eventuelle kommunale tilskudd til disse er ikke regulert av forskriften.

§ 2 Kommunens ansvar

Kommunen skal sørge for at godkjente ikke-kommunale barnehager i kommunen behandles likeverdig med kommunale barnehager ved tildeling av offentlige tilskudd til ordinær drift etter denne forskriften. Kommunen skal dokumentere at tildelingen skjer i samsvar med denne forskriften.

Til § 2:

Det følger av bestemmelsen at kommunen skal ivareta kravet til likeverdig behandling mellom kommunale barnehager og godkjente ikke-kommunale barnehager ved tildeling av kommunalt tilskudd med hjemmel i barnehageloven § 14. Innholdet i plikten til likeverdig behandling er presisert videre utover i forskriften.

Plikten til likeverdig behandling etter forskriften gjelder uavhengig av drifts- og eierform, men kun overfor ikke-kommunale barnehager lokalisert innenfor kommunegrensene. Plikten gjelder uavhengig av barnas hjemkommune. Denne siden av plikten må sees i sammenheng med forskriften § 11 som gir ”vertskommunen” (kommunen der barnehagen er geografisk lokalisert) rett til refusjon av kostnader til ordinær drift for plasser i ikke-kommunale barnehager som benyttes av barn fra andre kommuner.

Forskriften regulerer ikke likebehandling mellom de ulike ikke-kommunale barnehagene, jf forskriften § 1. Kommuner som vil yte mer tilskudd til barnehager enn plikten som følger av forskriften står fritt til å gjøre det innenfor rammene av forvaltningsloven, og som nevnt i kommentarene til § 1 regulerer ikke forskriften disse tilfellene. Der kommuner velger å benytte denne friheten til å yte tilskudd utover det som følger av forskriftens regler må de tilrettelegge saksbehandlingen slik at de generelle reglene i forvaltningsloven og alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper følges og ivaretas. Slike konkrete tilfeller må derfor kunne begrunnes i særskilte forhold og kommunen må forsikre seg at krav til saklighet, rimelighet og likebehandling følges i hvert tilfelle.

I § 2 er kommunens generelle plikt til dokumentasjon uttalt. Det påligger kommunen å dokumentere at enhver tildeling av tilskudd til ordinær drift til ikke-kommunale barnehager gjøres i samsvar med forskriften. Dokumentasjonsplikten i forskriften er et utslag av kravet til forsvarlig saksbehandling i forvaltningen. Forskriftens krav til dokumentasjon utfylles derfor av kravene som følger av forvaltningsloven. I alle faser av saksbehandlingen skal kommunen gi en begrunnelse og en dokumentasjon som er tilstrekkelig til at ikke-kommunale barnehager som omfattes av forskriften kan vurdere om forskriftens regler er fulgt. I §§ 4 og 5 er plikten til dokumentasjon presisert for beregningen av tilskuddssatser til henholdsvis driftskostnader og kapitalkostnader (nærmere generell omtale av forvaltningsloven nedenfor og kommentarer til dokumentasjonskravet under de nevnte bestemmelsene).

Finansiering av ikke-kommunale barnehager etter forskriften er en oppgave som ligger til kommunen som barnehagemyndighet. Fylkesmannen har med hjemmel i barnehageloven § 9 ansvar for å føre tilsyn med at kommunen utfører denne oppgaven i tråd med barnehageloven § 14 og reglene i forskriften. Der kommunen ikke følger de krav som følger av forskriften til dokumentasjon kan Fylkesmannen gi pålegg om retting, jf. kommuneloven § 60d.

Der kommunen fatter et vedtak om tildeling av tilskudd til den enkelte barnehage foreligger et enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Dette gjelder ved forskuddsvis utbetaling i samsvar med barnehageloven § 14 fjerde ledd, der kommunen fatter enkeltvedtak ut ifra gjennomsnittlige budsjetterte kostnader (se forskriften §§ 4 og 5), ved enkeltvedtak om endring etter forskriften § 8 andre ledd og ved enkeltvedtak om etterjustering etter § 8 tredje ledd. Forskriften § 12 gir barnehageeier rett til å påklage enkeltvedtakene som fattes i alle disse ulike fasene, og det er fylkesmannen som er klagemyndighet.

Kommunens innledende fastsettelse av satsene per heltidsplass for de ulike typene barnehager utgjør ett vedtak og beregningen av satsene skal dokumenteres allerede i denne innledende fasen. Det er likevel viktig å merke seg at i denne innledende fastsettelsen av satsene gjelder vedtaket ikke den konkrete tildelingen av tilskudd etter forskriften, og vedtaket er derfor ikke et enkeltvedtak som kan påklages til fylkesmannen. Når de samme satsene ligger til grunn for enkeltvedtaket til de konkrete barnehagene er derimot situasjonen en annen. Da vil bruken av satsene være en del av enkeltvedtaket som skal være begrunnet og dokumentert i tråd med forskriftens krav til dokumentasjon og forvaltningslovens krav til saksbehandlingen ved enkeltvedtak skal følges. I denne saksbehandlingsfasen vil klageadgangen til fylkesmannen etter forskriften § 12 derfor gjelde alle sider av vedtaket, herunder beregningen av satsene. Ut fra forskriftens system vil det dermed være en fordel for kommunen og de ikke-kommunale barnehagene at alle sider av beregningen av tilskuddssatsene er klarlagt og dokumentert så tidlig som mulig for å unngå at det blant de ikke-kommunale barnehagene foreligger tvil om beregningen av tilskuddssatsene. En tvil kan medføre at ikke-kommunale barnehager ser seg nødt til å få beregningen av tilskuddssatsene konkret prøvet ved en klage til Fylkesmannen.

Forvaltningsloven regler gjelder fullt ut for kommunens saksbehandling etter forskriften om likeverdig behandling ved tildeling av offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Der saksbehandlingen gjelder et av de nevnte enkeltvedtakene kommer derfor de særskilte reglene om saksbehandling ved enkeltvedtak til anvendelse i tillegg til forvaltningslovens alminnelige regler som gjelder all kommunens saksbehandling etter forskriften. (Se forvaltningsloven § 3 for omtale av rekkevidden og anvendelsesområdet til bestemmelsene i forvaltningsloven).

§ 3 Det kommunale tilskuddet til ordinær drift

Det kommunale tilskuddet skal dekke kostnader til ordinær drift i barnehagen som ikke dekkes av andre offentlige tilskudd og foreldrebetaling. Kostnader til ordinær drift omfatter driftskostnader, kapitalkostnader og administrasjonskostnader.

Det samlede offentlige tilskuddet til ikke-kommunale barnehager skal utgjøre samme andel av den gjennomsnittlige offentlige finansieringen av tilsvarende kommunale barnehager som året før. Tilskuddet skal utgjøre minimum 91 prosent av det som tilsvarende kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlig finansiering.

Kommunen har ikke plikt til å gi tilskudd slik at det samlede offentlige tilskuddet til den ikke-kommunale barnehagen overstiger det tilsvarende kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlig finansiering. Der den ikke-kommunale barnehagen har lavere foreldrebetaling enn i tilsvarende kommunale barnehager, har kommunen ikke plikt til å dekke differansen.

Tilskuddet skal begrenses oppad til at den ikke-kommunale barnehagen ikke får tilskudd for flere barn enn det er plass til innenfor barnehagens godkjenning. Store aktivitetsendringer i den ikke-kommunale barnehagen medfører at kommunen må beregne tilskuddet til barnehagen på nytt.

Til § 3:

Bestemmelsen presiserer i første ledd kommunens ansvar for likeverdig behandling etter forskriften. Bestemmelsen gir ikke plikt til kostnadsdekning i den enkelte ikke-kommunale barnehage, men tydeliggjør at formålet med det kommunale tilskuddet er å dekke ikke-kommunale barnehagers kostnader til ordinær drift som ikke dekkes av andre offentlige tilskudd og foreldrebetaling. Kostnader til ordinær drift defineres til å omfatte driftskostnader, administrasjonskostnader og kapitalkostnader. Det er i § 4 og 5 gitt egne beregningsregler for tilskuddet til disse tre kostnadselementene som til sammen utgjør ”kostnader til ordinær drift”.

Det kommunale tilskuddet har til formål å dekke barnehagens samlede kostnader til ordinær drift. Kostnader til ordinær drift som barnehagen får dekket av andre offentlige tilskudd og foreldrebetalingen kan derfor kommunen trekke fra før kommunen beregner de ulike satsene for tilskudd etter §§ 4 og 5.

Adgangen til å finansiere deler av barnehagedriften gjennom foreldrebetaling er lovfestet i barnehageloven § 15. Med hjemmel i lovbestemmelsen er det gitt regler om foreldrebetaling i barnehager og kommunens plikt til å sørge for moderasjonsordninger. Det følger av forskriften om foreldrebetaling i barnehager at barnehageeier skal refunderes fullt ut for reduksjonen i foreldrebetalingen som har sin bakgrunn i moderasjonsordningene. Dette innebærer at kommunen skal utbetale refusjon til de ikke-kommunale barnehagene for reduksjonen i foreldrebetalingen uavhengig av forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Det vil i praksis innebære at kommunen må ha en egen ordning for slik refusjon til de ikke-kommunale barnehagene, uavhengig av finansiering etter forskrift om likeverdig behandling. For å beregne den offentlige finansieringen av de kommunale barnehagene, skal kommunen derfor ta utgangspunkt i maksimalgrensen for foreldrebetalingen, jf. regneeksemplene i kap. 5.

Budsjetterte kostnader til matservering i kommunale barnehager regnes som ordinære driftskostnader og skal inngå i grunnlaget for beregning av tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Eventuelle kostpenger som kommunen tar for å finansiere matserveringen i barnehagene, skal trekkes fra sammen med foreldrebetalingen i beregningen av den offentlige finansieringen av de kommunale barnehagene.

Det følger av bestemmelsen at også andre offentlige tilskudd som den ikke-kommunale barnehagen får til dekning av kostnader til ordinær drift i barnehagen skal trekkes fra ved utmålingen av det kommunale tilskuddet etter forskriften. Følgende tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene regnes ikke som offentlige tilskudd til ordinær drift og kan ikke trekkes fra i de ikke-kommunale barnehagene ved utmålingen:

- Statlig tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder
- integreringstilskudd ved bosetting av flyktninger
- Tilskudd fra Sametinget til samisk barnehagetilbud
- Tilskudd/midler som studentsamskipnadene benytter på studentbarnehager
- Det statlige øremerkede investeringstilskuddet
- Direkte eller indirekte økonomisk støtte fra private aktører

- Attføringstilskudd barnehagen mottar for personer på attføring. (Ifølge forskrift 20. desember 2001 nr. 1544 om arbeidsmarkedstiltak skal personer på attføring ikke fortrenge ordinær arbeidskraft og regnes av den grunn ikke som offentlig tilskudd til ordinær drift).

Statlige og fylkeskommunale tilskudd til ordinær drift i barnehager regnes som "andre offentlige tilskudd". Midler som de statlige helseforetakene benytter til drift av barnehager (sykehusbarnehager) inngår i "andre offentlige tilskudd". Kommunen kan derfor redusere det kommunale tilskuddet tilsvarende det helseforetaket benyttet på sykehusbarnehagene i 2003. Grunnen til at 2003-nivået på tilskuddet fra helseforetakene skal legges til grunn er at det er dette nivået som er utgangspunktet for finansieringen av kommunene etter barnehageforliket, og det må legges til grunn for å sikre samsvar mellom rammefinansieringen og forskriftens regler for sykehusbarnehager.

Indirekte offentlig økonomisk støtte til drift, for eksempel når barnehagen får gratis lokaler eller lokaler med husleie under markedsleie, faller i gruppen "andre offentlige tilskudd til ordinær drift", og kan føre til fratrekk i tilskuddet til ordinær drift etter forskriften. Der det er kommunen selv som gir slik indirekte støtte må vurderingen ta utgangspunkt i markedspris eller markedsleie for å finne andelen av "offentlig tilskudd til ordinær drift". Det ligger til barnehageeieren som selvstendig juridisk subjekt å vurdere om en slik indirekte støtteordning er ønskelig. Kommunen kan ikke gjøre finansiering betinget av at barnehagen aksepterer slik indirekte støtte.

Ved beregningen av det samlede tilskuddet til ordinær drift skal utgangspunktet være den gjennomsnittlige finansieringen av tilsvarende kommunale barnehager. I kommunenes beregning av tilskuddssatser etter forskriften må alle relevante kostnader til ordinær drift i alle kommunens egne, tilsvarende barnehager tas med i beregningsgrunnlaget. Kommunen kan velge om kostnader til kommunale barnehager som opprettes eller legges ned i løpet av året skal regnes som kostnader til ordinær drift og medtas i beregningsgrunnlaget.

Følgende kostnader i de kommunale barnehagene regnes ikke som kostnader til ordinær drift og skal ikke tas med i kommunens beregning av tilskuddssatser etter forskriften:

- Særskilte formål slik som tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne,
- Tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder,
- Tiltak som følge av bosetting av flyktninger og samisk barnehagetilbud.
- Kostnader til lærlinger i kommunale barnehager,
- Kostnader til ordinær drift i kommunale barnehager som drives i midlertidige barnehagelokaler

Med begrepet "det samlede offentlige tilskuddet" i andre ledd menes den samlede offentlige finansieringen til den ikke-kommunale barnehagen etter forskriften. Det følger av andre ledd første setning at den samlede offentlige finansieringen den ikke-kommunale barnehagen fikk året før er utgangspunktet for fastsettelsen av hvilken prosentandel som skal benyttes ved beregningen av den enkelte barnehages tilskudd til ordinær drift. I overgangsåret 2011 vil "det samlede offentlige tilskuddet" være det som barnehagen mottok i tilskudd til ordinær drift fra stat, kommune og fylkeskommune i 2010. Ved bruk av forskriften i 2012 vil "det samlede offentlige tilskuddet" tilsvare det kommunale tilskuddet barnehagen fikk etter forskriften i 2011. For sykehusbarnehager vil derimot "det samlede offentlige tilskuddet" være summen av det kommunale tilskuddet og bidraget fikk fra helseforetaket i 2003.

Det er kommunens gjennomsnittlige finansiering av ordinær drift i tilsvarende kommunale barnehager som er utgangspunktet for beregningen av det kommunale tilskuddet. Etter bergning av prosentandelen slik som nevnt i forrige avsnitt skal kommunens videre beregning gjøres med utgangspunkt i ”den gjennomsnittlige offentlige finansieringen av tilsvarende kommuner som året før”. Dette krever konkret at kommunen fastsetter den ikke-kommunale barnehagens prosentandel (per heltidsplass sammenlignet med heltidsplasser i kommunale barnehager) av samlet offentlig tilskudd til ordinær drift året før. Den samme prosentandelen av kommunens gjennomsnittlige finansiering av ordinær drift i egne tilsvarende kommunale barnehager gir det offentlige tilskuddet den ikke-kommunale barnehagen skal ha. I kapittel 5 er dette konkretisert med regneeksempler.

En konsekvens av reglene er at barnehager som eksisterte forut for rammefinansieringen, jf. barnehageloven § 14 første ledd, mottar den samme andelen (prosent) offentlig tilskudd som året før. Dersom en barnehage mottok 94 prosent av det som tilsvarende kommunale barnehager i gjennomsnitt fikk i offentlig finansiering per heltidsplass i for eksempel 2010 eller 2011, vil barnehagen motta 94 prosent av det som tilsvarende kommunale barnehager får i offentlig finansiering per heltidsplass i henholdsvis 2011 eller 2012. Grunnlaget andelen beregnes av kan imidlertid forandre seg fra år til år avhengig av kommunens ressursbruk i egne barnehager. Den ikke-kommunale barnehagen kan derfor motta lavere tilskudd i henholdsvis 2011 og 2012 enn i 2010 og 2011 dersom kommunen reduserer ressursbruken i kommunale barnehager. Tilsvarende vil ikke-kommunale barnehager få økt tilskudd dersom kommunen øker ressursbruken i tilsvarende kommunale barnehager. Se nærmere om kommunens beregningsgrunnlag og beregning av tilskudd i kommentarene til §§ 4 og 5.

Kommunen skal fra 1. januar 2011 utmåle tilskudd slik at det samlede kommunale tilskuddet til ordinær drift etter forskriften utgjør minst 88 prosent av det som tilsvarende barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar i offentlige tilskudd per heltidsplass i 2010, jf. andre ledd. Fra 1. august 2011 skal kommunen på tilsvarende måte legge til grunn en minimumssats på 91 prosent. Dette har sin bakgrunn i at departementet endrer minimumsforpliktelsen i samsvar med gjeldende års statsbudsjettvedtak og at kommunen må ivareta slike endringer i løpet av året. Det vises i denne forbindelse til departementets brev av 4. juli 2011, se lenke på side 1.

Nye barnehager som mottar tilskudd etter § 14 andre ledd får i oppstartsåret dekket sine kostnader, begrenset nedad til minimumsforpliktelsen (88 prosent fra 1. januar 2011 og 91 prosent fra august 2011) og oppad til 100 prosent av det som tilsvarende barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar i offentlige tilskudd per heltidsplass. Den nyetablerte ikke-kommunale barnehagens budsjett danner grunnlaget for fastsettelsen av barnehagens tilskuddsandel. Barnehager som skifter eierskap fra kommunalt til ikke-kommunalt eie etter 1. januar 2011 regnes som nye barnehager etter forskriften og omfattes av denne reguleringen. Hvis en kommune avvikler alle kommunalt eide barnehager av en barnehagetype (ordinære barnehager, familiebarnehager eller åpne barnehager) skal de ikke-kommunale barnehagene av samme typen fortsatt få tilskudd beregnet ut ifra samme faste prosentandel av kommunens gjennomsnittlige finansiering av egne barnehager som året før, men prosentandelen skal da beregnes av de nasjonale satsene.

Det følger av tredje ledd at kommunen ikke har plikt til å dekke differansen dersom foreldrebetalingen i ikke-kommunale barnehager settes lavere enn foreldrebetalingen i kommunenes egne barnehager. Dersom foreldrebetalingen i kommunens egne barnehager overstiger maksimalprisen, skal kommunen likevel utmåle tilskuddet ut fra en forutsetning om at den ikke-kommunale barnehagen skal kunne ha en foreldrebetaling lik maksimalprisen.

Noen kommuner har ingen kommunale barnehager. Disse kommunene har i utgangspunktet ikke grunnlag for å beregne kostnadene i tilsvarende kommunale barnehager. Ved beregning av tilskudd til henholdsvis driftskostnader og kapitalkostnader skal i så fall departementets fastsatte nasjonale gjennomsnittssatser for henholdsvis tilskudd til driftskostnader og tilskudd til kapitalkostnader benyttes. Nasjonale gjennomsnittssatser er omtalt i kommentarene til § 3 og i kommentarene til § 4 og § 5.

Det følger av tredje ledd at kommunen ikke har plikt til å gi tilskudd slik at den samlede offentlige finansieringen av barnehagen overstiger det tilsvarende barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar i offentlige tilskudd per heltidsplass. Dette innebærer at ikke-kommunale barnehager etter forskriften ikke har krav på mer enn 100 prosent, dvs. det samme som kommunens egne "tilsvarende barnehager" i gjennomsnitt mottar. Som nevnt foran i kommentarene til § 2 regulerer ikke forskriften om kommunen kan yte tilskudd til ikke-kommunale barnehager i tillegg til det som følger av plikten etter forskriften.

Det følger av fjerde ledd at en barnehage kan få kommunalt tilskudd etter forskriften for det antall barn enn den er godkjent for. Eier av en barnehage som ønsker å utvide sin kapasitet utover godkjenningen og samtidig få finansiert en slik utvidelse må søke om ny godkjenning etter barnehageloven og deretter søke om finansiering etter barnehageloven § 14. Det følger av § 14 andre ledd at barnehager som søker etter 1. januar 2011 og har krav på godkjenning ikke har tilsvarende lovfestet krav på finansiering. Barnehager som søker om godkjenning og finansiering etter 1. januar 2011 kan derfor ha krav på godkjenning, samtidig som det er opp til kommunen om de skal få finansiering.

Fjerde ledd uttaler videre prinsippet om at store aktivitetsendringer i den ikke-kommunale barnehagen medfører at kommunen må beregne tilskuddet til barnehagen på nytt. Denne reglen må sees i sammenheng med den ikke-kommunale barnehagens plikt til å melde fra om slike endringer i § 7. I § 7 er opprettelse eller nedleggelse av avdeling eller større gruppe nevnt som eksempel på slike "store aktivitetsendringer". Intensjonen med regelen er å sørge for at der den ikke-kommunale barnehagen får en kvalifisert økning eller reduksjon i antall barn sammenlignet med det som var utgangspunktet ved kommunens utmåling av tilskuddet etter forskriften, skal dette utløse en ny beregning av det kommunale tilskuddet med utgangspunkt i det nye barnetallet. Ved beregningen skal den gjeldende tilskuddssatsen legges til grunn. Se nærmere om begrepet "store aktivitetsendringer" i kommentarer under § 7.

§ 4 Tilskudd til driftskostnader

Kommunen skal gi tilskudd til driftskostnader i godkjente ikke-kommunale barnehager. Tilskuddet skal beregnes ut i fra gjennomsnittlige budsjetterte driftskostnader per heltidsplass i tilsvarende kommunale barnehager. Kommunale barnehager med budsjetterte driftskostnader som er minimum 25 prosent høyere enn gjennomsnittlige budsjetterte driftskostnader i tilsvarende kommunale barnehager kan holdes utenfor grunnlaget for beregningen. Kommunen skal gi et påslag for administrasjonskostnader på fire prosent av gjennomsnittlige budsjetterte driftskostnader i tilsvarende kommunale barnehager.

Kommunen skal fastsette tilskuddssatser til driftskostnader per heltidsplass. Satsene skal beregnes i samsvar med forholdstall for finansiering av plasser for barn over og under tre år fastsatt av departementet.

Det skal være egne satser per heltidsplass for ordinære barnehager, familiebarnehager og åpne barnehager. For ordinære barnehager og familiebarnehager skal det settes én sats for barn over tre år, og én sats for barn under tre år. For åpne

barnehager skal det settes én felles sats gjeldende for barn over og under tre år. Kommunen skal dokumentere hvordan tilskuddssatsene er beregnet.

Kommunen skal kunngjøre forslag til tilskuddssatser i forbindelse med at årsbudsjettet legges ut til alminnelig ettersyn, og skal før 1. februar i budsjettåret underrette de ikke-kommunale barnehagene om fastsatte tilskuddssatser for driftskostnader.

Kommuner som ikke har kommunale ordinære barnehager, familiebarnehager eller åpne barnehager, skal benytte nasjonale gjennomsnittssatser for tilskudd til driftskostnader fastsatt av departementet ved beregningen av tilskudd til driftskostnader til ikke-kommunale barnehager.

Til § 4:

Bestemmelsen fastsetter kommunens ansvar for utmåling av tilskudd til driftskostnader og administrasjonskostnader. De to kostnadstypene utgjør sammen med kapitalkostnader det som i forskriften § 3 er definert som kostnader til ordinær drift (se kommentarene til § 3 foran).

Med driftskostnader i § 4 siktes det til kostnader knyttet til den daglige driften av tilsvarende kommunalt barnehetilbud som er godkjent i henhold til barnehageloven. Grunnlaget for utmålingen av tilskudd til driftskostnader skal være budsjetterte kostnader for drift i de tilsvarende kommunale barnehagene. Ved beregningen av offentlig finansiering i de tilsvarende kommunale barnehagene etter § 4 er utgangspunktet netto budsjetterte driftskostnader. Med tilsvarende kommunale barnehager siktes det til ordinære barnehager, familiebarnehager og åpne barnehager eid av kommunen.

Kommunen må ved beregningen av tilskuddet etter forskriften ta med alle budsjetterte driftskostnader i alle tilsvarende kommunale barnehager. De budsjetterte kostnadene for driften i de kommunale barnehagene som kommunen bruker i praktiseringen av forskriften må være konkretisert på en måte som viser at alle relevante kostnader er inkludert. Dersom tall i kommunebudsjettet med hjemmel i kommuneloven ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å vurdere om relevante driftskostnader i de kommunale barnehagene er tatt med i beregningen, må kommunen konkretisere driftskostnadene ned til ett egnet detaljeringsnivå for å oppfylle forskriftens dokumentasjonskrav. Kommunen må gjøre det mulig for de ikke-kommunale barnehagene å vurdere kostnadene som kommunen bruker ved beregningen av gjennomsnittlige budsjetterte driftskostnader per heltidsplass. På samme måte må kommunen fremlegge dokumentasjon som underbygger at alle relevante kostnader i de tilsvarende kommunale barnehagene reelt er medtatt i beregningsgrunnlaget.

Dersom kommunen har en eller flere egne barnehager som ligger 25 prosent eller mer over gjennomsnittlige driftskostnader i alle egne barnehager, kan kommunen holde slike barnehager utenfor beregningsgrunnlaget for utmåling av tilskudd til driftskostnader til ikke-kommunale barnehager. Ved beregning av hvilke barnehager som eventuelt har kostnader som er 25 prosent eller høyere over det gjennomsnittlige kostnadsnivået for tilsvarende kommunale barnehager, skal kostnader til kapital holdes utenfor. Det presiseres videre at denne bestemmelsen kun gjelder tilskudd til driftskostnader og ikke kapitaltilskuddet. Departementet vil vurdere satsen på 25 prosent på nytt når det er gjort erfaringer med bruken av bestemmelsen i løpet av 2011. Bestemmelsen skal sikre at kun kommunale barnehager med særskilt høye driftskostnader kan holdes utenfor beregningsgrunnlaget for finansiering av ikke-kommunale barnehager.

Det følger av første ledd siste setning at kommunen i tillegg til driftstilskuddet skal gi et påslag for administrasjonskostnader på fire prosent av gjennomsnittlige budsjetterte

driftskostnader i tilsvarende kommunale barnehager. Grunnlaget for beregning av påslaget for administrasjonskostnader skal være brutto budsjetterte driftskostnader. Påslaget for administrasjonskostnader skal utgjøre dekning for de kostnader kommunen har som barnehageeier til fellesadministrasjon som gjelder drift av kommunale barnehager. Dette omfatter sektoruavhengige kostnader knyttet til bl.a. regnskap og revisjon, personalfunksjon og IKT-tjenester. Kostnader knyttet til kommunens rolle som lokal barnehagemyndighet faller utenfor.

Kommunen skal kunngjøre forslag til tilskuddssatser i forbindelse med at årsbudsjettet legges ut til alminnelig ettersyn, jf. kommuneloven § 45 tredje ledd. Kommunen skal innen 1. februar underrette de ikke-kommunale barnehagene om fastsatte tilskuddssatser. Satsen skal vise den offentlige finansieringen for driftskostnader til en plass i ordinær barnehage, familiebarnehage og åpen barnehage. Med heltidsplass i ordinær barnehage og familiebarnehage menes avtalt oppholdstid i barnehage på 41 timer eller mer per uke. Med heltidsplass i åpen barnehage menes oppholdstid på 16 timer eller mer per uke. Deltidsplasser omregnes til heltidsplasser ved hjelp av Statistisk sentralbyrås nøkler for gjennomsnittlig oppholdstid (for SSBs omregningsnøkler, se tabell i et regneeksempel i kapittel 5).

Det følger av andre ledd at tilskuddssatsene skal fastsettes i samsvar med forholdstall for finansiering av plasser for barn over og under tre år fastsatt av departementet. Forholdstallet sier noe om hvor mye en småbarnsplass koster i forhold til en storbarnsplass. Med småbarnsplass menes plass for barn under tre år. Med storbarnsplass menes barnehageplass for barn over tre år. Etter forskriften regnes barn som under tre år til og med det kalenderåret de fyller tre år. Forholdstallet som skal benyttes av kommunene ved fordeling av kostnader mellom små- og storbarnsplasser i ordinære barnehager er 1,8. For familiebarnehager er det tilsvarende forholdstallet 1,25. Disse forholdstallene skal benyttes ved utregning av tilskudd til driftskostnader. For utregning av kapitaltilskuddet er det lagt til grunn samme kostnad for små og store barn.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter barnehageloven § 14 første eller andre ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd, jf. barnehageloven § 14 femte ledd. Tilskudd utbetales forskuddsvis på grunnlag av fjorårets utbetalinger. Dette skal sikre forutsigbarhet for barnehagene, og det utbetales inntil vedtak om tilskudd etter forskriften §§ 4 og 5 er fattet.

I henhold til tredje ledd skal det fastsettes egne tilskuddssatser for de forskjellige typene barnehager. Totalt skal det fastsettes fem tilskuddssatser for drift.

Type barnehage	Tilskuddssats for barn over tre år per heltidsplass	Tilskuddssats for barn under tre år per heltidsplass	En tilskuddssats per heltidsplass
Ordinær barnehage	X	X	
Familiebarnehage	X	X	
Åpen barnehage			X

Det fremgår av bestemmelsen tredje ledd, siste punktum at kommunen skal dokumentere hvordan satsene er beregnet. Dette er en konkretisering av dokumentasjonsplikt i forskriften § 2. Kommunen må ta med alle budsjetterte kostnader til drift i kommunale barnehager ved beregning av tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene. Kommunen må dokumentere at alle relevante kostnader er tatt med i beregningen og videre hvordan selve utmålingen av tilskudd til den ikke-kommunale barnehagen er foretatt, basert på de tilskuddssatsene som er

beregnet. Dokumentasjonen som er nødvendig for å oppfylle plikten etter § 4 skal kommunen legge ved enkeltvedtaket om tildeling av kommunalt tilskudd til barnehagene. Kravene til begrunnelse i forvaltningsloven supplerer kommunens dokumentasjonsplikt i forskriften. Dette innebærer at kommunen skal dokumentere alle driftskostnader i egne kommunale barnehager som tas med i beregningen av tilskuddssatsene til ikke-kommunale barnehager etter § 4. Dokumentasjonen må være av en slik art at den gir de ikke-kommunale barnehagene som tilskuddsmottagere en reell mulighet til å vurdere om kommunen har oppfylt kravene i bestemmelsen.

I enkeltvedtakene til barnehagene (ofte ved tildelingen) skal alle krav til dokumentasjon etter forskriften og forvaltningsloven være oppfylt. Kommunen skal i enkeltvedtaket dokumentere at alle kostnader som kan knyttes til driften av de kommunale barnehagene er tatt med. De ulike kostnadene i de kommunale barnehagene som er grunnlaget for kommunens beregning skal konkretiseres hvis det er nødvendig for å dokumentere vedtaket etter forskriften. En slik plikt til konkretisering av kostnadene vil gjelde der kommunebudsjettet legges til grunn som ett utgangspunkt for kommunens beregning av tilskuddssatsene etter forskriften. Ved en klage må fylkesmannen konkret vurdere om kommunen har fremlagt nødvendig dokumentasjon på at alle kostnader til ordinær drift er inkludert i grunnlaget.

Kommuner som ikke har kommunale ordinære barnehager, familiebarnehager eller åpne barnehager, skal som (minimum) benytte nasjonale gjennomsnittssatser for drift fastsatt av departementet, jf. femte ledd. Dersom kommunen har kommunale ordinære barnehager, men ingen kommunale familiebarnehager, skal kommunen bruke kommunale satser for tilskudd til ordinære barnehager og nasjonale satser for tilskudd til familiebarnehager. De nasjonale gjennomsnittssatsene for det enkelte år er vist i kapittel 4. Det er ikke anledning til å benytte nasjonale satser for tilskudd til driftskostnader hvis kommunen har egne tilsvarende barnehager.

Kommuner som kan benytte nasjonale satser i henhold til femte ledd, kan sette høyere tilskuddssatser til ikke-kommunale barnehager enn det de nasjonale satsene viser. Kommuner som ikke har egne tilsvarende barnehager kan ikke sette lavere satser enn de nasjonale satsene. Kommunene kan imidlertid benytte prosentandel ned til minimumsandelen (91 prosent fra august 2011) av de nasjonale satsene, så lenge prosentandelen ikke er lavere enn prosentandelen som ble benyttet året før. For familiebarnehager vil kommuner som ikke har kommunale familiebarnehager kunne benytte minimumsandelen (91 prosent fra august i 2011). Kommuner som har egne kommunale barnehager kan ha lavere tilskuddssatser enn det de nasjonale satsene viser, forutsatt at kommunen kan dokumentere at alle budsjetterte kostnader til drift i tilsvarende kommunale barnehager er inkludert i beregningsgrunnlaget for tilskuddssatsen.

§ 5 Tilskudd til kapitalkostnader

Kommunen skal gi tilskudd til kapitalkostnader i godkjente ikke-kommunale barnehager per heltidsplass.

Kommunen velger om den vil gi tilskuddet ut i fra gjennomsnittlige kapitalkostnader per heltidsplass i egne tilsvarende kommunale barnehager, eller om den vil benytte nasjonale gjennomsnittssatser for kapitaltilskudd fastsatt av departementet.

Der kommunen gir tilskuddet ut fra gjennomsnittlige kapitalkostnader i egne tilsvarende kommunale barnehager skal det være én sats for ordinære barnehager, én for familiebarnehager og én sats for åpne barnehager. Kommunen skal dokumentere hvordan tilskuddssatsene er beregnet.

Kommunen skal kunngjøre forslag til tilskuddssatser i forbindelse med at årsbudsjettet legges ut til alminnelig ettersyn, og skal før 1. februar budsjettåret underrette de ikke-kommunale barnehagene om fastsatte tilskuddssatser for kapitalkostnader.

Kommunen kan gi ekstra tilskudd til kapitalkostnader til ikke-kommunale barnehager med høye kapitalkostnader.

Til § 5:

Bestemmelsen fastsetter kommunens ansvar for utmåling av tilskudd til kapitalkostnader.

Kommunen er forpliktet til å gi tilskudd til kapitalkostnader til godkjente ikke-kommunale barnehager som mottar tilskudd i henhold til barnehageloven § 14 første eller andre ledd, jf. forskriften § 1 første ledd.

Med kapitalkostnader menes avskrivningskostnader basert på anskaffelseskost (fratrasket investeringstilskudd og merverdiavgiftskompensasjon) og rentekostnader beregnet ut fra bokført verdi på anleggsmidler på barnehageområdet tillagt tomtekostnader (fratrasket investeringstilskudd og merverdiavgiftskompensasjon).

Kommunen kan velge om den vil beregne tilskuddssatser for kapitalkostnader basert på kapitalkostnader i tilsvarende kommunale barnehager eller benytte nasjonale tilskuddssatser fastsatt av departementet. En forutsetning for at kommunen kan beregne kapitaltilskudd selv, er at kommunen har oversikt over de investeringene som har vært gjort. Dersom kommunen ikke har oversikt over historisk anskaffelseskost for alle foretatte investeringer, er det mulig å foreta en ny verdivurdering av barnehagen(e).

Satsene for kapitaltilskuddet skal beregnes med utgangspunkt i historisk anskaffelseskost på anleggsmidlene, jf vurderingsprinsipper for anleggsmidler i § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner). Kommunen må også inneha informasjon om eventuell momskompensasjon og investeringstilskudd. Disse ordningene reduserer investeringskostnaden og må derfor trekkes fra det opprinnelige bruttobeløpet. Barnehagelokalene skal avskrives over 40 år, mens inventar og utstyr avskrives over 10 år. Investeringstilskuddet trekkes i sin helhet fra investeringene til lokaler, det vil si de utgiftene som skal avskrives over 40 år.

Dersom det har vært gjort anskaffelser på flere tidspunkt (aktivert i ulike år), må det beregnes kapitalkostnader separat for hver av disse anskaffelsene. Anskaffelser som ikke er balanseført, men utgiftsført i driftsregnskapet, skal ikke inngå i beregningen av tilskudd til kapitalkostnader.

De nasjonale gjennomsnittssatsene for det enkelte år er vist i eget kapittel 4.

Dersom kommunen velger å beregne kommunale tilskuddssatser for kapitalkostnader, skal kommunen ta utgangspunkt i kapitalkostnader i tilsvarende kommunale barnehager. Siste avlagte årsregnskap danner grunnlag for beregningen. Med tilsvarende kommunale barnehager menes ordinære barnehager, familiebarnehager eller tilbud i åpne barnehager. Kommunen må finne alle kapitalkostnadene i kommunale ordinære barnehager og familiebarnehager. Kapitaltilskuddssatsene fastsettes uavhengig av barnas alder.

Det er ikke nødvendig å skille mellom drift og kapital for åpne barnehager. Det er tilstrekkelig å utarbeide en felles tilskuddssats for åpne barnehager. De nasjonale satsene er også basert på en felles sats for drift og kapital for åpne barnehager.

Kommunen skal kunngjøre forslag til tilskuddssatser i forbindelse med at årsbudsjettet legges ut til alminnelig ettersyn, jf. kommuneloven § 45 tredje ledd. Kommunen skal innen 1. februar underrette de ikke-kommunale barnehagene om fastsatte tilskuddssatser.

Kommunen skal dokumentere hvordan satsene er beregnet, jf. tredje ledd. Kommunen må ta med alle kapitalkostnader i kommunale barnehager ved beregning av tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene. Det vises her til forskriften §§ 2 og 4, og kommentarene til bestemmelsene. Hvis det er nødvendig å konkretisere de ulike kostnadene knyttet til beregningen for å gi mulighet til å etterprøve vedtaket, skal dette gjøres av kommunen, også der dokumentasjonskravet etter forskriften innebærer en presisering av kommunebudsjettet. Ved en eventuell klage fra barnehagen må kommunen på tilsvarende måte dokumentere at alle kostnader til ordinær drift er inkludert i grunnlaget.

Kommuner som ikke har kommunale ordinære barnehager, familiebarnehager eller åpne barnehager, skal benytte nasjonale gjennomsnittssatser for kapitalkostnader for tilsvarende barnehager fastsatt av departementet.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter barnehageloven § 14 første eller andre ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd, jf. barnehageloven § 14 femte ledd. Tilskudd utbetales forskuddsvis på grunnlag av fjorårets utbetalinger. Dette skal sikre forutsigbarhet for barnehagene, og det utbetales inntil vedtak om tilskudd etter forskriften §§ 4 og 5 er fattet.

Det er store variasjoner i kapitalkostnader mellom barnehager og av den grunn er muligheten til å gi ekstra tilskudd til ikke-kommunale barnehager med høye kapitalkostnader presisert i § 5. Der kommuner velger å benytte denne adgangen til å yte ekstra tilskudd må de tilrettelegge saksbehandlingen slik at forvaltningsloven og alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper følges og ivaretas. Slike konkrete tilfeller må derfor kunne begrunnes i særskilte forhold og kommunen må forsikre seg at krav til saklighet, rimelighet og likebehandling følges i hvert tilfelle. Bestemmelsen må ses i sammenheng med at forskriften ikke regulerer likebehandling mellom de ulike ikke-kommunale barnehagene.

Departementet vil i forbindelse med utredningen av utbyttebegrensninger i ikke-kommunale barnehager vurdere bestemmelsene om utmåling av tilskudd til kapitalkostnader.

§ 6 Reduksjon av kommunalt tilskudd

Kommunen kan redusere det kommunale tilskuddet dersom barnehagen foregående regnskapsår hadde vesentlig lavere bemanning eller lønnskostnader per årsverk enn det som er vanlig i tilsvarende kommunale barnehager og eier av barnehagen hadde avsatt urimelig utbytte eller tatt ut urimelig godtgjørelse for egen eller nærstående arbeidsinnsats i barnehagen.

Med urimelig utbytte og arbeidsgodtgjørelse menes at normal kompensasjon for arbeid og kapitalinnsats i barnehagen overstiges.

Reduksjonen i det kommunale tilskuddet skal stå i forhold til den kostnadsbesparelsen barnehagen har, jf. første ledd.

Til § 6:

Bestemmelsen er utarbeidet etter modell av § 4 i forskrift om likeverdig behandling av 2004. Forskriften § 6 gir regler for når kommunen kan redusere sitt tilskudd beregnet etter §§ 3, 4 og 5. Bestemmelsen gir kommunene anledning til å avkorte tilskuddet til ikke-kommunale barnehager dersom barnehagen foregående regnskapsår hadde vesentlig lavere bemanning eller lønnskostnader per årsverk enn det som er vanlig i tilsvarende kommunale barnehager, samtidig som eier tok ut et utbytte/overskudd eller arbeidsgodtgjørelse for egen eller nærstående arbeidsinnsats i barnehagen som er urimelig. Begge forhold må være tilstede for å kunne avkorte.

Reduksjonen skal maksimalt tilsvare den kostnadsbesparelsen barnehagen har ved å holde bemanningen eller lønnskostnadene på et lavere nivå. Kommunen må beregne hvor mye dette utgjør ut fra gjennomsnittlige bemannings- og lønnskostnader i kommunens egne barnehager.

Det kan være vanskelig å avgjøre hva som utgjør vesentlig lavere bemanning eller lønnskostnader og hva som er urimelig utbytte/overskudd eller arbeidsgodtgjørelse.

Kommunen må foreta en konkret helhetsvurdering når den skal vurdere om barnehagen hadde vesentlig lavere bemanning eller lønnskostnader per årsverk enn det som er vanlig i tilsvarende kommunale barnehager. I denne vurderingen kan det blant annet tas hensyn til om barnehagen mottar tilskudd etter minimumssatsen eller en høyere andel finansiering, jf. § 3 andre, tredje og fjerde ledd.

Ved vurdering av nivået på utbyttet som barnehageeieren tar ut av driften skal dette sees i sammenheng med den egenkapitalen som eieren har bundet opp i barnehagen. For de barnehagene hvor utbyttet er så høyt at kommunen vil vurdere avkorting, må kommunen derfor få opplyst fra barnehagen hvor mye den bokførte egenkapitalen var pr. 31.12. foregående regnskapsår. Videre er det tilfeller hvor eier tar ut hele eller deler av overskuddet som godtgjørelse for sin arbeidsinnsats i barnehagen, dvs. at eier alternativt kunne regnskapsført dette som en kostnad. Det bør være mulig å ta ut et rimelig overskudd til dette formålet uavhengig av egenkapitalen. For å vurdere hva som er rimelig her, skal en se på hva som er en rimelig lønn for det arbeid vedkommende utfører.

I vurderingen av hvorvidt det foreligger et urimelig overskudd/utbytte må det også tas hensyn til at en eier som har skutt inn egenkapital i virksomheten skal kunne få en rimelig avkastning på denne. Kommunen skal legge til grunn at det er rimelig at utbyttet/overskuddet ligger over den renten barnehagen ville måtte betale dersom egenkapitalen ble byttet ut med lån. Samtidig er det lite rimelig at det offentlige finansierer ubegrenset utbytte/overskudd dersom det går på bekostning av bemanningen og lønnsnivået til de ansatte i ikke-kommunale barnehager. Kommunen må foreta en konkret helhetsvurdering av om overskuddet/utbyttet er urimelig.

Kommunene må være oppmerksom på at eierens ”uttak” av midler fra en barnehage også kan skje gjennom å føre urimelig høye kostnader i barnehagens regnskaper. Dette vil for eksempel gjelde godtgjørelse for eierens eller nærstående arbeidsinnsats, fakturering av husleie som ligger over markedsleie, konsernkostnader med elementer av utbytte og kort avskrivningstid på anleggsmidler som fører til høye avskrivningskostnader. I den grad slike poster representerer en ”oppblåsing” av kostnader, bør kommunen ta kontakt med barnehagen og be om en dokumentasjon av grunnlaget for disse kostnadene, og eventuelt redusere de aktuelle postene i eget regneark el.l. og føre tilsvarende beløp på posten for utbytte. Justert beløp av utbytte skal undersøkes opp mot hvorvidt dette kan utgjøre et urimelig utbytte, jf § 6 i forskriften.

Kommunen må fatte nytt vedtak som følge av eventuell reduksjon av kommunalt tilskudd. Forvaltningsloven gjelder i kommunens saksbehandling.

§ 7 Opplysningsplikt

Eiere av ikke-kommunale barnehager skal 15. desember hvert år rapportere om antall barn, barnas alder og oppholdstid i barnehagen på skjema fastsatt av departementet. Rapporteringen danner grunnlag for utmålingen av kommunalt tilskudd året etter. Kommunen kan bestemme at slik rapportering skal gjøres ved flere tidspunkter i året, og hva som skal til for at tilskuddet skal endres i løpet av året. Dette skal fastsettes i lokale retningslinjer.

Ikke-kommunale barnehager som i løpet av året har store aktivitetsendringer, blant annet opprettelse eller nedleggelse av avdeling eller større gruppe, skal melde fra til kommunen.

Til § 7:

Tilskudd tildeles på grunnlag av opplysninger fra eier, eller ansvarlig representant for eier, om antall barn, barnas alder og oppholdstid i barnehagen per 15. desember. Barnehageeier i ordinære barnehager og familiebarnehager skal rapportere om antall barn, barnas alder og oppholdstid i barnehagen. Barnehageeier i åpne barnehager skal rapportere om antall barn som kan være tilstede samtidig i barnehagen og barnehagens ukentlige åpningstid. Dersom det over tid viser seg at frammøtet i den åpne barnehagen er vesentlig lavere enn dette, skal et lavere barnetall legges til grunn ved beregning av tilskudd.

Det maksimale antall barn som kan være tilstede samtidig må fastsettes ut fra lokalenes størrelse og kravet om at personalet skal drive en tilfredstillende pedagogisk virksomhet, jf. barnehageloven § 18 femte ledd. Barnehageeier skal kontrollere at opplysningene om antall barn, barnas alder og oppholdstid er korrekte og i overensstemmelse med barnehagens godkjenning. Barnehageeier plikter å gi korrekte opplysninger. Opplysningene skal rapporteres elektronisk på skjema fastsatt av departementet gjennom BASIL (<https://www.basil.no>). En papirutskrift av skjemaet som rapporteres elektronisk signeres og sendes kommunen innen den fristen kommunen har satt. Papirutskriften skal ha eiers originalunderskrift.

Som barnehagemyndighet skal kommunen kontrollere at opplysninger gitt av eier om antall barn, barnas alder og oppholdstid er i overensstemmelse med de faktiske forhold og godkjenningen, jf. barnehageloven §§ 8, 10, 11 og 16.

Det følger av første ledd at kommunen kan bestemme om den i tillegg til rapporteringen per 15. desember vil ha ytterligere rapporteringer og eventuelt hvor mange ganger i året det skal rapporteres om antall barn, barnas alder og oppholdstid i barnehagen. Dersom kommunen velger å ha flere rapporteringer, skal kommunen gi lokale retningslinjer med regler for ordinære barnehager, familiebarnehager og åpne barnehager. Det forvaltningsrettlige prinsippet om forutberegnelighet tilsier at retningslinjene fastsettes før tilskuddsåret begynner og ikke endres i løpet av tilskuddsåret. Intensjonen med adgangen til lokale retningslinjer er at kommunen skal kunne fatte vedtak som tar høyde for endringer i barnehagen gjennom året. Der kommunene har slike rapporteringstidspunkter i lokale retningslinjer skal vedtakene som fattes gjelde for det aktuelle tidspunktet og tiden fremover, på samme måten som beregningen som gjøres med utgangspunkt i 15. desember-rapporteringen. Vedtakene vil dermed være nye vedtak for tiden fremover og ikke omgjøring av tidligere vedtak.

Uavhengig av om kommunen velger å ha flere rapporteringer per år slik § 7 første ledd åpner for, medfører store aktivitetsendringer i den enkelte ikke-kommunale barnehagen at kommunen må beregne tilskuddet til barnehagen på nytt, jf. andre ledd. Det er en plikt for barnehageeiers plikt å melde fra til kommunen om store aktivitetsendringer i løpet av året. I andre ledd vises det til at store aktivitetsendringer ”blant annet” kan være ”opprettelse eller nedleggelse av avdeling eller større gruppe”.

Som barnehagemyndighet kan kommunen føre tilsyn med barnehagene, jf. barnehageloven §§ 8, 10, 11 og 16. Kommunen kan på bakgrunn av opplysninger framkommet ved tilsyn kreve at barnehageeier betaler tilbake for mye mottatt tilskudd, jf. forskriften § 9.

§ 8 Endringer i grunnlaget for de kommunale tilskuddssatsene

Kommunen skal én gang per år fatte vedtak om tilskudd til ikke-kommunale barnehager i samsvar med §§ 4 og 5.

Kommuner som i løpet av året endrer bevilgningene til ordinær drift i kommunale barnehager, skal samme året fatte vedtak om etterjustering av tilskudd til ikke-kommunale barnehager.

Dersom kommunens regnskap viser at forbruket i de kommunale barnehagene avviker fra det som lå til grunn for fastsettelsen av tilskuddssatsene etter §§ 4 og 5, skal kommunen i forbindelse med kommunestyrets årlige fastsettelse av årsregnskapet fatte vedtak om etterjustering av tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Etterjustering av tilskudd det er fattet vedtak om i samsvar med andre ledd skal hensyntas.

Til § 8:

Vedtak om tilskudd til ikke-kommunale barnehager, jf. §§ 4 og 5, utmåles for ett år om gangen på bakgrunn av barnehagens rapportering per 15. desember, jf. § 7. Kommunen skal utbetale tilskudd til ikke-kommunale barnehager forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd, jf. barnehageloven § 14 fjerde ledd.

Kommuner som i løpet av året gir bevilgningsendringer til ordinær drift i kommunale barnehager, for eksempel som følge av lønnsoppgjør, skal gjøre én etterjustering for ikke-kommunale barnehager i løpet av året. Kommunen kan velge når vedtak om etterjustering skal gjøres, så lenge endringen i tilskudd gjennomføres i samme kalenderår. Denne bestemmelsen gjelder ikke endringer i bevilgning til kommunale barnehager som ikke er del av beregningsgrunnlaget for tilskudd til ikke-kommunale barnehager.

Det kommunale regnskapet viser kommunens forbruk vedkommende år sammenlignet med budsjettet. Dersom kommunens regnskap viser at forbruket ved ordinær drift i de kommunale barnehagene avviker fra det som ble lagt til grunn ved fastsettelsen av tilskuddssatsene, dvs. kommunens budsjett, skal kommunen i forbindelse med kommunestyrets årlige fastsettelse av årsregnskapet fatte vedtak om etterjustering av tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Det betyr at ethvert merforbruk/mindreforbruk i den ordinære driften i kommunale barnehager sammenlignet med budsjettet, også skal gjelde ikke-kommunale barnehager.

Bevilgningsendringer det er fattet vedtak om etterjustering for, jf. andre ledd, skal ikke være med i beregningen når differansen mellom budsjett og regnskap skal avregnes.

Bevilgningsendringer gitt etter at det er fattet vedtak om etterjustering etter andre ledd omfattes i avregningen mellom budsjett og regnskap. Denne bestemmelsen gjelder ikke avregning for kommunale barnehager som ikke er del av beregningsgrunnlaget for tilskudd til ikke-kommunale barnehager.

Vedtak etter første, andre og tredje ledd kan påklages til Fylkesmannen. Forvaltningsloven kommer til anvendelse.

§ 9 Vilkår for kommunalt tilskudd

Kommunen kan sette rimelige og relevante vilkår knyttet til barnehagedriften for kommunalt tilskudd.

Til § 9:

Bestemmelsen omhandler kommunens rett til å sette rimelige og relevante vilkår knyttet til barnehagedriften for kommunalt tilskudd og er en videreføring av § 5 i den tidligere forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd. Bestemmelsen er en synliggjøring av den ulovfestede vilkårlæren. En grunnleggende forutsetning for å anvende vilkårlæren, er at vedtaket som treffes er et begunstigende vedtak som den private part ikke har krav på etter lov eller forskrift. Det er kun for de vedtak hvor kommunen ikke er pliktig til å yte tilskuddet at vilkårlæren aktualiseres. Kommunen har etter lovens § 14 en plikt til å finansiere ikke-kommunale barnehager.

Kommunen har kun adgang til å stille vilkår til den delen av tilskuddet som går utover den lovfestede finansieringsplikten. Bestemmelsen gir derfor kommunen en begrenset adgang til å sette vilkår knyttet til tildeling av tilskudd. Vilkåret må ikke stride mot den plikten kommunen har til å finansiere den ikke-kommunale barnehagen. Disse vilkårene må være rimelige og relevante. Hva som vil være rimelig og relevant vil måtte vurderes opp mot kommunens plikt til å sørge for likeverdig behandling etter forskriften.

Dersom kommunen setter vilkår for kommunalt tilskudd, må det i tillegg være saklig sammenheng mellom tilskuddet som tilbys og de vilkår som stilles. Kommunen kan ikke pålegge plikter for å oppnå noe mer eller noe helt annet enn hva formålet med tilskuddet tilsier. Formålet med tilskuddet er å sørge for likeverdig behandling av godkjente barnehager ved tildeling av offentlige tilskudd og bidra til å sikre barnehager med likeverdig kvalitet, jf. forskriften § 1 første ledd.

Hva som er rimelig og relevant må vurderes opp mot kommunens plikt til å sørge for likeverdig behandling. Merknadene regulerer ikke uttømmende adgangen til å sette vilkår, men gir noen eksempler på vilkår som kan og ikke kan stilles. Kommunen kan for eksempel ikke stille vilkår som går på bekostning av barnehagens verdimessige eller pedagogiske profil. Kommunen kan heller ikke pålegge ikke-kommunale barnehager plikter som går utover det som gjelder for kommunens egne barnehager.

Kommunen kan ikke stille vilkår om at tariffavtale skal opprettes. Et rimelig og relevant vilkår vil imidlertid være krav om tilsvarende lønns- og arbeidsforhold som i kommunens egne barnehager. Et annet rimelig og relevant vilkår vil være at barnehagen minst må følge de kommunale bestemmelsene om arealutnytting. Dette fører til økt kvalitet for barna, og resultatet vil være mindre arealforskjeller mellom ikke-kommunale og kommunale barnehager.

Vilkår om at et eventuelt driftsoverskudd skal tilbakeføres barnehagedriften kan ikke stilles. Dersom kommunen imidlertid gir ytelser som ikke omfattes av forskriften, kan kommunen stille et slikt vilkår forutsatt at dette er rimelig og relevant og har saklig sammenheng med ytelsen som tilbys. Et slikt vilkår kan være rimelig og relevant hvis kommunen for eksempel stiller kommunale garantier for barnehagen. Videre kan vilkår om at barnehagen skal følge de

kommunale kriterier for barnehageopptak heller ikke stilles. Kommunen kan ikke stille vilkår om kommunal representant i barnehagens samarbeidsutvalg. Dersom kommunen setter vilkår, må den samtidig sørge for at det er rom for dette innenfor den ikke-kommunale barnehagens samlede inntekter.

Dersom ikke-kommunale barnehager ikke godtar lovlig fastsatte vilkår som det følger med økonomiske midler til gjennomføringen av, faller retten til kommunalt tilskudd bort i sin helhet.

Departementet vil vurdere å foreslå nasjonale regler om likeverdige lønns- og arbeidsvilkår i kommunale og ikke-kommunale barnehager når full likeverdig behandling er innfaset i statsbudsjettet.

§ 10 Tilbakebetaling

Barnehager som i løpet av året mottar høyere tilskudd enn den har krav på, skal etter vedtak fra kommunen enten tilbakebetale et tilsvarende beløp eller få trukket fra beløpet ved senere eller neste års utbetaling av tilskudd.

Til § 10:

Barnehageeier har ikke rett til å beholde tilskudd den urettmessig har mottatt når dette skyldes feil fra barnehagens side. Barnehageeier plikter å gi korrekte opplysninger. Til tross for dette kan utmålingen inneholde feil fra barnehagens side. Feil fra barnehagens side kan for eksempel være feil rapportering i henhold til forskriften § 7 eller andre forhold som skyldes feil fra barnehagens side som gjør at utmålingen av tilskudd blir feil. Feilrapportering kan eksempelvis være at barnehagen har innrapportert flere barn enn det som faktisk går i barnehagen, feil rapportering med hensyn til godkjenningen (godkjent areal osv.) eller feil rapportering av barn over og under tre år eller oppholdstid.

Det er barnehageeiers ansvar å drive virksomhetene i samsvar med gjeldende lover og regelverk, jf. barnehageloven § 7 første ledd. Det betyr at enhver feil fra barnehagens side som faller inn under deres ansvarsområde etter § 7 kan medføre krav om tilbakebetaling av tilskudd, der en slik feil har hatt betydning for utmålingen av tilskudd.

For mye utmålt tilskudd som skyldes feil fra barnehagens side, kan kreves tilbakebetalt selv om kommunen ikke har utført sitt ansvar som barnehagemyndighet, jf. barnehageloven §§ 8, 10, 11 og 16.

Kommunen bestemmer om den vil fatte vedtak om tilbakebetaling. Kommunen bestemmer om tilskuddet skal tilbakebetales eller trekkes fra ved senere eller neste års utbetaling av tilskudd.

For mye utbetalt tilskudd som skyldes feil fra kommunens side omfattes ikke av denne bestemmelsen. For feil fra kommunens side gjelder reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) og den utlovfestede læren om *condictio indebiti*. Med *condictio indebiti* menes tilbakebetaling av et beløp som betaleren ikke var forpliktet til å betale. Spørsmålet oppstår gjerne når noen betaler ved misforståelse. Reglene er utviklet gjennom rettspraksis og det finnes ingen generell regel om at den som har betalt ved en misforståelse, har krav på å få pengene tilbake. Spørsmålet avgjøres ved en konkret rimelighetsvurdering i den enkelte sak. Vesentlige momenter er om noen av partene kunne lastes for at betalingen skjedde, og om en av partene vil bli rammet sterkere enn den andre hvis han får avgjørelsen mot seg.

§ 11 Refusjon av kostnader knyttet til barn fra andre kommuner

Kommuner som har ikke-kommunale barnehager med barn som er bosatt i en annen kommune, har rett til refusjon for kostnader til ordinær drift som ikke dekkes av foreldrebetalingen og andre offentlige tilskudd fra kommunen der barnet er bosatt. Refusjonen skal baseres på nasjonale gjennomsnittssatser for tilskudd til driftskostnader og kapitalkostnader fastsatt av departementet.

Til § 11:

I henhold til barnehageloven § 7 skal barnehageeier fastsette barnehagens vedtekter. Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes/de foresattes forhold til barnehagen, herunder opptakskrets. Ikke-kommunale barnehager som har opptakskrets som ikke er i samsvar med kommunegrensen vil derfor kunne ha barn fra andre kommuner i barnehagen.

Rammetilskuddet til kommunen utmåles blant annet etter antall barn i barnehagealder i kommunen. Når kommunens barn benytter barnehageplass i ikke-kommunale barnehager i andre kommuner er det rimelig at barnets hjemkommune betaler for dette. Det er barnets hjemkommune som har ansvar for å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen, jf. barnehageloven § 12a, og at utbyggingsmønster og driftsformer er tilpasset brukernes ønsker og behov, jf. barnehageloven § 8 andre ledd.

Kommunen skal derfor refundere kostnader til ordinær drift for disse barna som ikke dekkes av foreldrebetaling og andre offentlige tilskudd, jf. § 3. For enkelhets skyld skal refusjonen baseres på nasjonale gjennomsnittssatser for tilskudd til driftskostnader og kapitaltilskudd fastsatt av departementet, men det kan gjøres fratrekk for eventuelle andre offentlige tilskudd barnehagen mottar. Beregningen av refusjonen skal videre gjøres ut fra barnehagens andel av de nasjonale satsene.

§ 12 Klage til fylkesmannen

Eier av ikke-kommunal barnehage kan påklage kommunens vedtak om tildeling av tilskudd etter denne forskriften til fylkesmannen.

Til § 12:

Bestemmelsen gir eier av ikke-kommunal barnehage rett til å påklage vedtaket om tildelingen av kommunalt tilskudd til fylkesmannen. Bestemmelsen presiserer at alle vedtak fattet om den konkrete tildelingen av tilskudd til barnehagene er enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og at klageorgan er fylkesmannen.

Det følger av forvaltningsloven at klagen skal fremsettes for det forvaltningsorganet som har truffet vedtaket, dvs. at klagen skal rettes til kommunen. Kommunen plikter å vurdere saken på nytt, og gjøre de undersøkelser klagen gir grunn til. Det vil si at kommunen skal ta stilling til om den har oppfylt sin plikt etter forskriften. Dersom kommunen ikke finner grunnlag for å oppheve eller endre sitt vedtak, skal kommunen sende saken til fylkesmannen.

Fylkesmannen må i sin behandling ta stilling til om kommunen har oppfylt sin plikt etter forskriften. Kommunen og barnehageeier har plikt til å gi de opplysninger til fylkesmannen som er nødvendige for å behandle klagen. Det følger av forvaltningsloven at Fylkesmannen kan stadfeste vedtaket, oppheve og treffe nytt vedtak i saken, eller sende saken tilbake til kommunen for ny behandling.

§ 13 Endringer i forskriften

Departementet kan øke minimumsforpliktelsen i § 3 andre ledd i samsvar med gjeldende års budsjettvedtak.

Til § 13:

Departementet gis hjemmel til å øke minimumsforpliktelsen til kommunen i samsvar med gjeldende års budsjettvedtak uten at endringen forelegges Kongen i Statsråd.

§ 14 Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft 1. januar 2011. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 19. mars 2004 nr. 539 om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd.

4. NASJONALE TILSKUDDSSATSER

De nedenstående tilskuddssatsene for drift skal benyttes av kommuner som ikke har egne tilsvarende barnehager, mens kapitaltilskuddssatsene også kan benyttes av kommuner som har egne barnehager. Satsene er utgangspunktet for beregningen i disse kommunene, jf. nærmere omtale i kapittel 3 under §§ 3, 4 og 5.

I 2012-kroner	Per time			Per heltidsplass		
	Drift, inkl. admin.	Kapital	Totalt	Drift, inkl. admin.	Kapital	Totalt
Nasjonale tilskuddssatser						
Ordinære barnehager, små barn	80,3	3,5	83,9	173 500	7 600	181 100
Ordinære barnehager, store barn	39,3	3,5	42,9	85 000	7 600	92 600
Familiebarnehager, små barn	63,9	5,6	69,5	138 000	12 000	150 000
Familiebarnehager, store barn	48,7	5,6	54,3	105 300	12 000	117 300

For åpne barnehager er det utarbeidet en felles sats for drift og kapital. Satsen er delt inn i åpen barnehageplass 6-15 timer i uka og 16 timer eller mer per uke:

Årssats i kr	6-15 t	16+ t
Åpne barnehager	13 300	22 000

5. EKSEMPLER PÅ UTREGNINGER

Eksempel på beregning av satser for tilskudd til driftskostnader etter § 4

Kommunens budsjetterte driftskostnader av egne barnehager skal danne grunnlag for beregning av tilskuddet til driftskostnader til ikke-kommunale barnehager. Eksemplet tar utgangspunkt i kommunens samlede budsjett for de kommunale barnehagene. Kommunen i dette eksempelet bruker bruttobudsjetteringsprinsippet. Ettersom tilskuddet ikke skal dekke kostnader ved særskilt tilrettelegging for barn med spesielle behov, gjøres det fratrekk for kostnader ved slike tiltak i kommunale barnehager. Merknadene til forskriften § 3 angir hvilke andre kostnader som skal holdes utenfor grunnlaget for beregning av tilskuddet til driftskostnader.

Eventuelle kapitalkostnader i kommunens barnehagebudsjett skal trekkes fra i beregningen av tilskuddet til driftskostnader siden det gis et eget tilskudd til kapitalkostnader. Videre skal eventuelle kostnader til fellesadministrasjon i barnehagebudsjettet trekkes fra siden det beregnes et påslag på fire prosent for å ta høyde for disse kostnadene. I dette eksempelet gjøres det kun fratrekk for kostnader ved særskilt tilrettelegging.

Brutto budsjetterte kostnader for kommunale barnehager i 2011	60 000 000 kr
- Budsjetterte kostnader til særskilt tilrettelegging	-5 000 000 kr
= Brutto budsjetterte driftskostnader i kommunale barnehager	55 000 000 kr

I den videre beregningen for å komme frem til tilskuddsatsen for driftskostnader etter § 4, skal kommunen gi et påslag for administrasjonskostnader på fire prosent av gjennomsnittlige budsjetterte driftskostnader i tilsvarende kommunale barnehager. Påslaget skal beregnes ut fra brutto budsjetterte driftskostnader.

Driftskostnader og administrasjonskostnader	
Brutto budsjetterte driftskostnader	55 000 000 kr
+ Administrasjonskostnader, 4 %	+ 2 200 000 kr
Sum brutto driftskostnader og adm. kostnader	57 200 000 kr

Neste steg er fordeling av kostnadene på hhv. små og store barn. I de kommunale barnehagene går det 200 barn som er 0-3 åringer og 250 4-6 åringer. Disse fordeler seg slik etter avtalt oppholdstid:

	0-8 timer	9-16 timer	17-24 timer	25-32 timer	33-40 timer	41 timer eller mer	Totalt
0-3 år	0	5	5	20	30	140	200
4-6 år	0	0	10	20	20	200	250

For å korrigere for forskjeller i avtalt oppholdstid beregnes antall oppholdstimer ved hjelp av Statistisk sentralbyrås nøkkel for gjennomsnittlig oppholdstid.

Oppholdstid	
0-8 timer per uke=	6 timer
9-16 timer per uke=	13 timer
17-24 timer per uke=	21 timer
25-32 timer per uke=	29 timer
33-40 timer per uke=	37 timer
41 timer eller mer=	45 timer

Ved beregning av antall oppholdstimer per år i tas det utgangspunkt i at barnehagene er åpne i 48 uker (11 måneder) i året. Antall oppholdstimer per år fremkommer ved å multiplisere antall barn i hver oppholdstidskategori med nøkkelen for den aktuelle kategorien og 48. Tallene summeres så sammen. Heltidsplasser beregnes ved å dele antall oppholdstimer per år på 45 timer per uke og 48 uker i året.

Det gir følgende tall:

	Oppholdstimer per år	Heltidsplasser
0-3 år	391 680	181,33
4-6 år	505 440	234,00
Totalt	897 120	415,33

Barn 0-3 år vektes med en faktor på 1,8 for å ta høyde for at småbarnsplasser er mer kostnadskrevende enn storbarnsplasser.

Kostnadene kan med disse forutsetningene fordeles på små og store barn.

Brutto driftskostnader (inkl. adm. kostnader), barn 0-3 år	$(57\,200\,000 * 181,33 * 1,8) / (181,33 * 1,8 + 234,00) =$ 33 315 632 kroner
Brutto driftskostnader (inkl. adm. kostnader), barn 4-6 år	$(57\,200\,000 * 234,00) / (181,33 * 1,8 + 234,00) =$ 23 884 368 kroner

Siden kommunen skal ha en separat ordning for refusjon for tapte inntekter som følge av moderasjonsordninger, er det gjeldende maksimalpris som skal benyttes i beregningen av den offentlige finansieringen av de kommunale barnehagene. Basert på maksimalprisen utgjør foreldrebetalingen i de kommunale barnehagene totalt 9,5 mill. kroner, mens kostpenger utgjør 0,5 mill. kroner. Foreldrebetaling og kostpenger må også fordeles på små og store barn for å finne den offentlige finansieringen.

Foreldrebetaling og kostpenger, barn 0-3 år	$10\,000\,000 / 415,33 * 181,33 = 4\,365\,971$ kroner
Foreldrebetaling og kostpenger, barn 4-6 år	$10\,000\,000 / 415,33 * 234,00 = 5\,634\,029$ kroner

Den offentlige finansieringen av plassene fremkommer ved å trekke foreldrebetaling, kostpenger og ev. andre inntekter som ikke regnes som offentlige tilskudd til ordinær drift fra brutto driftskostnader.

Offentlig finansiering, barn 0-3 år	$33\,315\,632 - 4\,365\,971 = 28\,949\,661$ kroner
Offentlig finansiering, barn 4-6 år	$23\,884\,368 - 5\,634\,029 = 18\,250\,339$ kroner

Tilskuddssatsene for tilskudd til driftkostnader etter § 4 beregnes ved å dividere den offentlige finansieringen for hhv. barn 0-3 år og 4-6 år på antall heltidsplasser (eventuelt antall oppholdstimer per år)

	Per heltidsplass	Per oppholdstime
Tilskuddssats drift, barn 0-3 år	$(28\,949\,661 / 181,33) = 159\,649$ kroner	$(28\,949\,661 / 391\,680) = 73,91$ kroner
Tilskuddssats drift, barn 4-6 år	$(18\,250\,339 / 234,00) = 77\,993$ kroner	$(18\,250\,339 / 505\,440) = 36,11$ kroner

Eksempel på beregning av satser for tilskudd til kapitalkostnader etter § 5

Satsene for kapitaltilskuddet skal beregnes med utgangspunkt i historisk anskaffelseskost på anleggsmidlene, jf vurderingsprinsipper for anleggsmidler i § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner). En forutsetning for at kommunen kan beregne kapitaltilskudd selv, er at kommunen har oversikt over de investeringene som har vært gjort. Dersom kommunen ikke har oversikt over historisk anskaffelseskost for alle foretatte investeringer, er det mulig å foreta en ny verdivurdering av barnehagen(e). Kommunen må også inneha informasjon om eventuell momskompensasjon og investeringstilskudd. Disse ordningene reduserer investeringskostnaden og må derfor trekkes fra det opprinnelige bruttobeløpet. Barnehagelokalene skal avskrives over 40 år, mens inventar og utstyr avskrives over 10 år. Investeringstilskuddet trekkes i sin helhet fra investeringene til lokaler, det vil si de utgiftene som skal avskrives over 40 år.

Dersom det har vært gjort anskaffelser på flere tidspunkt (aktivert i ulike år), må det beregnes kapitalkostnader separat for hver av disse anskaffelsene. Anskaffelser som ikke er balanseført, men utgiftsført i driftsregnskapet, skal ikke inngå i beregningen av tilskudd.

Her følger en eksempelberegning med en barnehage hvor det er gjort investeringer i to omganger. Disse anskaffelsene er lagt i hver sin kolonne.

		Eksempel		Avskrivninger	Renter (sats 3,2 %)
		Investering nr 1 5 år siden	Investering nr 2 2 år siden		
a	Investeringskostnad bygg (avskrives 40 år)	20 000 000	3 000 000		
b	- momskompensasjon	- 4 000 000	- 600 000		
c	- investeringstilskudd	- 500 000	0		
d	Avskrivningsgrunnlag 40 år	15 500 000	2 400 000	387 500 + 60 000 = 447 500	
e	Investeringskostnad utstyr og løst inventar (avskrives 10 år)	1 000 000	100 000		
f	- momskompensasjon	- 200 000	- 20 000		
g	Avskrivningsgrunnlag 10 år	800 000	80 000	80 000 + 8 000 = 88 000	
h	Investeringskostnad tomt	1 000 000	0		

	(avskrives ikke)				
i					
j	Rentegrunnlag (bokført verdi etter momskompensasjon og investeringstilskudd)	13 562 500 + 400 000 + 1 000 000 = 14 962 500	2 280 000 + 64 000 + 0 = 2 344 000		478 800 + 75 008 = 553 808
k	Sum kapitalkostnader			535 500	553 808
				Sum renter og avskrivninger: 1 089 308	

Vi starter med å gruppere investeringene etter hvorvidt de skal avskrives og hvor mange år de skal fordeles på. Dette gir en gruppe som skal avskrives over 40 år (rad *a*), en som skal avskrives over 10 år (*e*), og til slutt en gruppe investeringskostnader som ikke skal avskrives (*h*). For hver av gruppene trekker vi fra eventuell momskompensasjon. Hvis det har fulgt investeringstilskudd med anskaffelsen, trekkes dette fra de investeringskostnadene som skal avskrives over 40 år. Når kompensert mva og investeringstilskudd er trukket fra, har vi avskrivningsgrunnlagene (radene *d*, *g*).

De årlige avskrivningene kan så beregnes direkte fra avskrivningsgrunnlaget. Avskrivningsgrunnlaget i rad *d* deles på 40 og avskrivningsgrunnlaget i rad *g* deles på 10. Sum årlige avskrivninger blir i eksempelet $447\,500 + 88\,000 = 535\,500$.

Kalkulatoriske rentekostnader er anslåtte kostnader ved å binde opp kapital i bygninger, og beregnes uavhengig av hvordan investeringene finansieres. Rentegrunnlaget tilsvarer bokført verdi av investeringene. Den bokførte verdien er lik anskaffelseskostnaden fratrasket avskrevet beløp. For eksempel vil det av en anskaffelse som har vært avskrevet i fem år, med total avskrivningstid på 40 år, gjenstå $35/40$ av anskaffelseskostnaden, og dette tilsvarer den bokførte verdien. I eksempelet ovenfor betyr det at etter 5 år får vi fra avskrivningsgrunnlaget på 15 500 000 kroner i rad *d* en bokført verdi på $35/40 * 15\,500\,000 \text{ kr} = 13\,562\,500 \text{ kr}$. Tilsvarende må en anskaffelse med 10 års varighet, som har vært avskrevet i 2 år, stå med en bokført verdi på $8/10$ av anskaffelseskostnaden. For å komme frem til rentekostnadene må vi legge tomtekostnader til bokført verdi på bygg og inventar og utstyr.

Ved beregning av kalkulatoriske renter benyttes Husbankens 10 års fastrente per oktober 2011 på 3,1 prosent pluss 0,1 prosent påslag for gebyr og lignende. Rentesatsen blir dermed 3,2 prosent.

I beregningseksempelet blir avskrivningene på kr 535 500 og kalkulatorisk rentekostnad kr 553 808.

Kapitaltilskuddet per plass er lik samlet kapitalkostnad dividert på antall heltidsplasser i barnehagen. Antall heltidsplasser beregnes på samme måte som i eksemplet på beregning av tilskuddssatser for drift.

Eksempel på beregning av tilskudd til ikke-kommunale barnehager

Det samlede offentlige tilskuddet til ikke-kommunale barnehager skal utgjøre samme prosentandel av den gjennomsnittlige offentlige finansieringen av tilsvarende kommunale barnehager som året før. Tilskuddet skal (fra august 2011) utgjøre minimum 91 prosent av det som tilsvarende kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlig finansiering.

For å vite hva den enkelte ikke-kommunale barnehage skal ha i tilskudd i for eksempel 2011 eller 2012 må kommunen først finne ut hva barnehagen mottok i tilskudd året før (dvs. i 2010 eller 2011) og hvor mye dette utgjorde i prosent av det som tilsvarende kommunale barnehager i gjennomsnitt mottok i offentlig finansiering.

I dette eksempelet brukes de satsene som ble beregnet i eksemplet på beregning av tilskuddssatser for driftskostnader, og de nasjonale satsene for kapitaltilskudd i 2011. Samme framgangsmåte benyttes dersom kommunen velger å benytte kapitalkostnadene i egne barnehager som grunnlag for å utmåle kapitaltilskudd.

Ordinære ikke-kommunale barnehager

Kommunen har tre ordinære ikke-kommunale barnehager, barnehage A, B og C.

Barnehage A

Mottok minimumstilskuddet i 2010 (85 prosent fram til 1. august og 88 prosent fra 1. august). Barnehagen har dermed krav på minimumstilskuddet på 88 prosent fra 1. januar 2011 og 91 prosent fra 1. august 2011. Dette eksempelet viser beregning av minimumsforpliktelsen på 91 prosent som trådte i kraft fra 1. august 2011.

	Tilskudd per heltidsplass	Tilskudd per oppholdstime
Tilskudd til drift og administrasjon, barn 0-3 år	$159\,649 * 0,91 = 145\,280$ kroner	$73,91 * 0,91 = 67,26$ kroner
Tilskudd til drift og administrasjon, barn 4-6 år	$77\,993 * 0,91 = 70\,974$ kroner	$36,11 * 0,91 = 32,86$ kroner
Tilskudd til kapital, barn 0-3 år	$7\,800 * 0,91 = 7\,098$ kroner	$3,60 * 0,91 = 3,28$ kroner
Tilskudd til kapital, barn 4-6 år	$7\,800 * 0,91 = 7\,098$ kroner	$3,60 * 0,91 = 3,28$ kroner

Barnehage B

Mottok kostnadsdekning utover minimumsnivået i 2010. Barnehagen har dermed krav på samme andel av den gjennomsnittlige offentlige finansieringen av tilsvarende kommunale barnehager som i 2010 ettersom det var høyere enn minimumsnivået. Kommunen må først beregne hva tilskuddet utgjorde i prosent av den offentlige finansieringen av kommunale barnehager i 2010. Denne beregningen kan for eksempel gjøres ut fra tall i regnearkmodellen for 2010.

Barnehage B mottok i 2011 6,1 mill. kroner i statlig driftstilskudd og 1,3 mill. kroner i kommunalt tilskudd, totalt 7,4 mill. kroner i offentlig tilskudd. Barnehagen produserte 46 752 oppholdstimer for barn 0-3 år og 152 832 oppholdstimer for barn 4-6 år. Offentlig finansiering per oppholdstime i kommunale barnehager var i 2010 72,31 kroner for barn 0-3 år og 30,44 kroner for barn 4-6 år. Disse tallene kan hentes fra regnearkmodellen for 2010 hvis kommunen har brukt den. Dersom barnehage B hadde fått maksimalt tilskudd i 2010 (100 prosent av gjennomsnittlig offentlig tilskudd til kommunale barnehager), ville den fått 8,03 mill. kroner ($46\,752 * 72,31 + 152\,832 * 30,44$). Barnehagens andel av den gjennomsnittlige offentlige tilskuddet til tilsvarende kommunale barnehager i 2011 var 92 prosent (7,4

mill./8,03 mill.*100). Barnehage B har dermed krav på 92 prosent av det de tilsvarende kommunale barnehagene i kommunen i gjennomsnitt får i offentlig finansiering i 2011.

De gir følgende tilskudd per heltidsplass/oppholdstime:

	Tilskudd per heltidsplass	Tilskudd per oppholdstime
Tilskudd til drift og administrasjon, barn 0-3 år	159 649*0,92=146 877 kroner	73,91*0,92=68,00 kroner
Tilskudd til drift og administrasjon, barn 4-6 år	77 993*0,92=71 753 kroner	36,11*0,92=33,22 kroner
Tilskudd til kapital, barn 0-3 år	7 800*0,92=7 176 kroner	3,60*0,92=3,31 kroner
Tilskudd til kapital, barn 4-6 år	7 800*0,92=7 176 kroner	3,60*0,92=3,31 kroner

Barnehage C

Barnehage C er en ny privat barnehage med oppstart 1. januar 2011. Forutsatt at barnehagen er godkjent av kommunen har den fra 1. august 2011 iht. forskriften krav på kostnadsdekning mellom 91 og 100 prosent av det de kommunale barnehagene i gjennomsnitt får i offentlig finansiering. Barnehagens budsjett for 2011 danner grunnlag for å beregne tilskuddsnivået. Basert på budsjettet er barnehagens tilskuddsbehov (kostnader minus foreldrebetaling og andre offentlige tilskudd) 75,00 kroner per oppholdstime for barn 0-3 år og 37,00 kroner per oppholdstime for barn 4-6 år, dvs. høyere enn den gjennomsnittlige offentlige finansieringen av de kommunale barnehagene i kommunen. Barnehagen har på denne bakgrunn dermed krav på maksimaltilskuddet for drift og kapital (til sammen 100 prosent av det som tilsvarende kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlig finansiering).

Barnehage C får følgende tilskudd per heltidsplass/oppholdstime:

	Tilskudd per heltidsplass	Tilskudd per oppholdstime
Tilskudd til drift og administrasjon, barn 0-3 år	159 649*1=159 649 kroner	73,91*1=73,91 kroner
Tilskudd til drift og administrasjon, barn 4-6 år	77 993*1=77 993 kroner	36,11*1=36,11 kroner
Tilskudd til kapital, barn 0-3 år	7 800*1=7 800 kroner	3,60*1=3,60 kroner
Tilskudd til kapital, barn 4-6 år	7 800*1=7 800 kroner	3,60*1=3,60 kroner

Familiebarnehager

Det er én privat familiebarnehage i kommunen. Hvis kommunen ikke har egne familiebarnehager, skal kommunen benytte de nasjonale gjennomsnittssatsene. Den private familiebarnehagen har fra 1. august 2011 krav på minimum 91 prosent av de nasjonale tilskuddssatsene. Det gir følgende tilskudd per heltidsplass:

	Tilskudd per heltidsplass	Tilskudd per oppholdstime
Tilskudd til drift og administrasjon, barn 0-3 år	136 500*0,91=124 215 kroner	63,2*0,91=57,51 kroner
Tilskudd til drift og administrasjon, barn 4-6 år	104 000*0,91=94 640 kroner	48,1*0,91=43,77 kroner
Tilskudd til kapital, barn 0-3 år	11 700*0,91=10 647 kroner	5,4*0,91=4,91 kroner
Tilskudd til kapital, barn 4-6 år	11 700*0,91=10 647 kroner	5,4*0,91=4,91 kroner

Åpne barnehager

Kommunen har én åpen barnehage som drives av en privat aktør. Det er ingen åpne barnehager som drives av kommunen. Kommunen skal dermed benytte de nasjonale satsene

for åpne barnehager. Satsene for 2011 er 12 900 kroner per barn med oppholdstid 6-15 timer per uke og 21 200 kroner per barn med oppholdstid 16 timer eller mer per uke. Barnehagen mottok minimumstilskuddet i 2010 og har dermed krav på minimum 91 prosent av de nasjonale satsene, dvs. 11 739 kroner per barn med oppholdstid 6-15 timer per uke og 19 292 kroner per barn med oppholdstid 16 timer eller mer per uke

	Tilskudd per barn
Tilskudd til per barn med oppholdstid 6-15 timer per uke	$12\,900 * 0,91 = 11\,739$ kroner
Tilskudd til per barn med oppholdstid 16 timer eller mer per uke	$21\,200 * 0,91 = 19\,292$ kroner